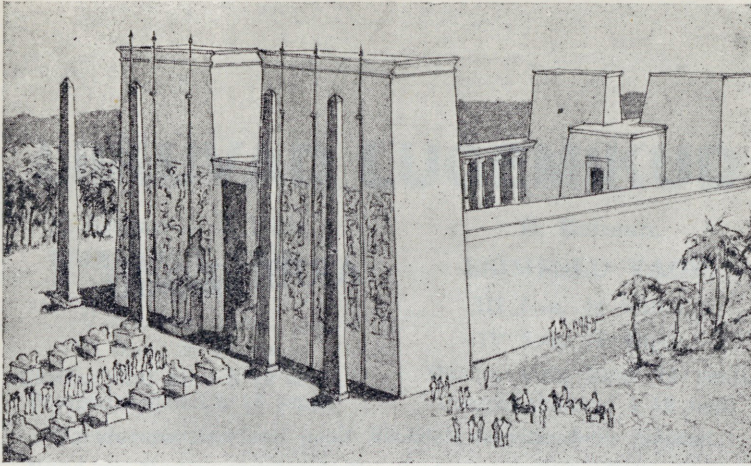

1936.9

TÖÖVIHKE

JA

LIIKUVAID LUGEMIKKE

K./Ü. „LOODUS“, TARTU

ARH

ARHIIVKOGU

6 15277628

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

LIIKUVAD LUGEMIKUD

E. Ambur — J. Käis.
EMAKEELE VIHK-
LUGEMIK.

V õ.-a. 26 vihku.

VI õ.-a. 25 vihku.

Üksiku vihu hind à 10 senti.
Prespaankaaned à 10 senti.

R. Reiman.

ESIMESED VAOD.

III õ.-a. 14 vihku.

IV õ.-a. 18 vihku.

Üksiku vihu hind 10 senti.
Prespaankaaned à 10 senti.

Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud.

Nüüd on Eestis esmakordselt teostunud liikuv lugemik kogu algkooli ulatuses. Selle vajadusest on rohkesti räägitud õpetajate suvekursustel ja koosolekutel, kus on arutatud kooliuuenduse küsimusi. Seda ka täie õigusega, sest vihusüsteemiline liikuv lugemik omab mitmeid paremusi ter-vikraamatu ees. Mainigem alamaal neist ainult tähtsamaid:

1. Vihusüsteem on kasutamisel tervikõpperaamatust palju paindlikum. See voores on eriti hinnatav meie praegustes oludes, kus koolisüsteem on alles kujunemisel ja õppekavade sisustamine ning materjalide jaotamine toimub enamikus teoreetilistel kaalutlustel. Seega pole ühe või teise klassi kavasse võetud materjal veel küllaldaselt katsetatud aastatepikkuses töös. Vihusüsteem soodustab seda katsetamist ning materjali rubritseerimist tegelikus töös. Kui kogemuste kohaselt tuleb üksikuid küsimusi kavas mõne aasta pärast ümber paigutada, kas alamasse või ülemasse klassi, siis muutuksid sellega mõlema klassi tervikõpperaamatud kasutamiskõlbmatuks, vihusüsteemiline õpperaa-

mat aga mitte. Selliseid küsimuste kavasa ümberpaigutamisi ja väljajätmisi on juhtunud meie lähemas minevikus juba mitmeid. See on sõltunud osalt ka meie algupäraste noorsookohaste väärtpalade vähesest valikust. Kui ilmub uus, lugemikku sobiv väärtpala, siis peab mõni varemini lugemikus olnud kesisem andma sellele ruumi. Tema sisseviimine terviklugemikku on aga seotud raskustega, — kõik eelmissed trügid muutuksid kasutamiskõlbmatuks. Liikuva lugemiku süsteemi puhul tuleb juurde ainult uus vihk ja selle arvel võib langetada välja ainult üks varasem vihk.

2. Vihusüsteemi tarvitades saab õpilane iga teatava ajavahemiku järel värsket ning uudset materjali, kuna tervikõpperaamatuga antakse talle sügisel korraga kätte terve õppeaasta kursus. Agaramad õpilased tutvuvad raamatuga juba paari esimese nädalaga ja siis, kui üksikud palad tulevad hiljemini klassis käsitlemisele, on õpilastel sageli huvi nende vastu juba vaibunud. Vihusüsteemi puhul aga tekib õpilastel iga küsimuse vastu värsket huvi,

sest tarvitusele tuleb uus ning tundmatu vihk. Võib ka väita, et vihusüsteemi varal jäävad üksikud palad õpilastele kergemini meelde, sest neid käsitletakse eri vihkudes ja iga uue vihu saamisega on seoses terve rida müllusööbivaid elamusi (välimus, sisu jaotus, esialgne tutvumine, vihu muretsemine), mis kahtlemata tõstavad vihust õpitu rohkem esile ning kinnitavad paremini müllu, kui seda võimaldab tervikõpperaamat, mille puhul need erilised elamused puuduvad.

3. Vihusüsteemi kasustades pole õpilasel vaja korraga kaasas kanda tervet aastakursust, vaid ainult selle väikest, käsitlusel olevat osa. Ei taheta sellega rõhutada tervikraamatu kaasaskandmiseks kulutatud üleliigset energiahulka, vaid juhtida tähelepanu asja tervishoiulisele ja esteetilisemale küljele. Aasta läbi tarvitusel olev raamat käib läbi mitmesugustest kätest, määrdib, muutub seega näotuks, mitmesuguseid kahjulikke pisikuid sisaldavaks ning nakkushaiguste levitajaks. Vihusüsteemi puhul on need ohud palju väiksemad. Siit ka järeldus: üksik vihk peaks hoiduma alal kauemini kui tervikõpperaamat.

4. Liikuv süsteem võimaldab koolidel ning õpetajail arvestada ka mitmesuguseid ettenähtamatuid õppetööd takistavaid juhtumeid, individuaalset klassi koosseisu ja õpilaste arenemisastet. **Siin on esimest korda antud õpetajale endale võimalus koostada lugemik vastavalt õpilaste arenemisastmele, huvidele ja kohalikkudele oludele.** Õpetaja võib enda äranägemise kohaselt valida näiteks 5. ja 6. õppeaasta vihke segamini. Kui praegu on kahe klassi kohta valikuvõimalus 41 vihu seast, siis järgmistel õppeaastatel on see võimalus uute vihkude juudetuleku arvel suurem.

5. Liikuv lugemik tuleb praegu appi ka neile õpetajaile, kes töötavad terviklugemikuga, kui viimase materjalist ei piisa või tekib vajadus mõningail põhjusil tuua õppetegevusse elevust. Õpetaja võib terviklugemiku täiendamiseks valida liikuvast lugemikust mõned üksikud uudsete paladega vihud ja vahelduseks neid klassis käsitella.

6. Liikuv lugemik võimaldab aluse panna õpilase isiklikule raamatukogule, sest iga vihu võib õpilane asetada eri kaante vahele, seda oma maitse kohaselt köita ning kaunistada käsitöötundides ja paigutada ise numbriga varustatult isiklikku raamatukokku.

7. Liikuv lugemik tuleb ka märksa odavam kui kõik senised vastavate klasside terviklugemikud. Vihu hinnaks on määratud 10 senti. Normaalse töö juures jõutakse aastas läbi töötada vahest 14—16 vihku. Seega õppeaasta lugemiku hind koos kaantega langeb 1 kr. 50 s. — 1 kr. 70 sendile. See hind alaneb veel tunduvalt, kui arvestada, et **vihud sisaldavad peale lugemispalade ka õpetajate tööd hõlbustavaid tööjuhatusi iga pala lõpus ja III ning IV õppeaasta vihud ka keelelisi harjutisi.** Seejuures pole aga õpilasil ega nende vanemal vaja seda summat korraga välja anda sügisel, kus niigi on õpilaste varustamisega seotud eriliselt suured rahalised väljaminekud, vaid see kulutatakse aasta jooksul 10-sendistes osades. Seega on vihusüsteem ka rahvamajanduslikult seisukohalt otstarbekohasem.

Märkides eespool mõningaid liikuva, vihusüsteemilise lugemiku paremusi, loodame, et Teie neid arvestades uute lugemikude valimisel silmas peate meie vastavaid väljaandeid.

EMAKEELE VIHKLUGEMIK

5. õppeaastale.

SISU:

1. vihk: **ISAMAALE.** (Nr. 1.)
***L. Koidula:** Teretus.
J. Parijõgi: Elutöö.
J. Jaik: Väikese Kosonen'i seiklusi Vabadussõjas.
***Juhan Liiv:** Ma lillesideme võtaks.
J. Pert: Retk Amblasse.
F. R. Faehlmann: Keelte keetmine.
***M. U.:** Hümn Eestile.
***L. Koidula:** Jutt.
2. vihk: **TÖÖMEESTE ELUST I.** (Nr. 2.)
J. Mändmets: Jõeääre Madis.
E. Vilde: Kupja-Kaarli adjus-taadid.
J. Liiv: Muldmäe Mats.
***A. Haava:** Üks on minul püham koda.
3. vihk: **TÖÖMEESTE ELUST II.** (Nr. 3.)
A. H. Tammsaare: Mäetaguse vanad.
Fr. Tuglas: Asunik.
4. vihk: **TÖÖMEESTE ELUST III.** (Nr. 4.)
A. Kitzberg: Sauna Antsu oma hobune.
5. vihk: **TUNNETE JA AADETE VALLAST.** (Nr. 5.)
A. H. Tammsaare: Nelipühad.
***E. Enno:** Öhtu kodutalus.
J. Parijõgi: Vargus.
Juhan Liiv: Peipsil.
A. H. Tammsaare: Poiss ja liblikas.
6. vihk: **KUI ÜRGTUDED VALLUTAVAD INIMESE.** (Nr. 6.)
J. Mändmets: Katkiraiutud kaljas.
***M. Under:** Koterman.
7. vihk: **ELU VARJUKÜLGI.** (Nr. 7.)
J. Jaik: Nõiakott.
J. V. Jannsen: Maatargad.
Nõid juhatab vargust, saadab hunte, sõidutab külla.
***Jakob Liiv:** Kadedus.
8. vihk: **EBAUSU VÕIMUST.** (Nr. 8.)
Fr. Tuglas: Hunt.
Hindu talu tont.
9. vihk: **JAHI- JA KALASTUS-JUTTE.** (Nr. 9.)
J. Jaik: Suurte kuuskede man. Tempa Pärt — Hiiumaa kuul-saim hundikütt.
Usara Tani jahijutud.
J. Mändmets: Und.
10. vihk: **LOOMAJUTTE.** (Nr. 10.)
J. Mändmets: Sõnn.
***J. Tamm:** Punik.
A. H. Tammsaare: Meie kirju kukk.
***M. Under:** Lõoke.
11. vihk: **MUINASJUTTE I / VANAPAGANA-LUGUSID.** (Nr. 11.)
J. Jaik: Jaaniöö.
Vanapagana ja jumala loomad.
Fr. R. Kreutzwald: Pikse pill.
M. J. Eisen: Hans ja vanapagan.
12. vihk: **MATKAMAS I.** (Nr. 12.)
K. Ast-Rumor: Paadiga Paalal.
J. Ploompuu: Nähtusi ja tund-musi läbi Euroopa rännates.
13. vihk: **VANARAHVA ELU-TARKUST.** (Nr. 13.)
Vanarahva elutarkust.
Vanarahva ajaraamat.
Madisepäev vanarahva usku-mustes ja kombestikust.

Näiteid vanarahva usundist.
Vanarahva lastekool.
Loodus — vanarahva sõber ja õpetaja.

Härg vanasõnades ja kõnekäändudes.

Mõista, mõista, mis see on?

14. vihk: **MUINASJUTTE II.**
(Nr. 15.)

Sepp Röömbert.
Kuidas vaene setuveli päikese asemel taevas käis.
Oru Matsi sulane Tugev Jaan.
Püha Jüri kutsika passi kadumine.

15. vihk: **LEGENDE JA VALME.**
(Nr. 16.)

***Marie Under:** Taevaminek.
Aleksander Tassa: Vaga Jaan.
J. Parijõgi: Jõuluküünel.
***J. Tamm:** Mölder.
***J. Tamm:** Kägu ja pääsuke.

16. vihk: **MATKAMAS II.**
(Nr. 17.)

J. Parijõgi: Pühajärvele.

17. vihk: **REISUL.** (Nr. 18.)

A. Mälk: Lennu lõpp.
Boris Žitkov: Vee kohal. *
***M. Under:** Maanteel.

18. vihk: **MUINASJUTTE III.**
(Nr. 19.)

Kuldkala.
Eit ja õnnikäpp.
Issanda mõök.
Botond.
Viiuli loomine.
Rännak surnute riiki.
Puust tütarlaps ja tema armsamad.
Eeslivaras.
Tuleröövimine.
Sa ei pea varastama.
Nõid Makanoholo.
Miks kass ja koer on vaenlased.

19. vihk: **NÄIDENDEID.** (Nr. 36.)
O. Luts: Kapsapea.

20. vihk: **LUULEILMAST.**
(Nr. 38.)

***G. Suits:** Noorte laul.
***G. Suits:** Kevadelaul.
***H. Visnapuu:** Üle kodumäe.
***H. Visnapuu:** Kodumaa laul.
***H. Visnapuu:** Hakkame kinni päikesest.
***V. Ridala:** Talvine õhtu.
***V. Ridala:** Metshaned.
***V. Ridala:** Kevadetunne.
***Juhan Liiv:** Kevade lähene mine.
***Juhan Liiv:** Ta lendab mesipuu poole.
***Juhan Liiv:** Rändaja.
***Anna Haava:** Järv leegib.
***K. E. Sööt:** Kuld.
***K. E. Sööt:** Endised vaimud.
***M. Veske:** Päikesele.
***L. Koidula:** Miks sa nutad.
***L. Koidula:** Sind surmani.

21. vihk: **MERIMEESTE ELUST.**
(Nr. 42.)

J. Parijõgi: Kui minust sai merimees.
J. Parijõgi: Esimesed päevad laeval.
J. Parijõgi: Laevahukk.

22. vihk: **NOORUSMAALT I.**
(Nr. 43.)

E. Vilde: Minu esimesed triibulised.
J. Parijõgi: Tööl.

23. vihk: **ÜLEMISTE VANAKESEST.** (Nr. 44.)

O. Luts: Ülemiste vanake.
Muinasjutt: Ülemiste järve vanamees.

24. vihk: **NOORUSMAALT II.**
(Nr. 46.)

J. Jaik: Kuuendal suvel.

25. vihk: **LUMES JA JÄÄS.**
(Nr. 47.)

Karl Rumor: Lumises tundras.

26. vihk: **KUI MÕISTAKSIME LOOMADE MÕTTEID JA TUNDEID.** (Nr. 48.)

J. Aho: Lilletatu.
J. Aho: Varesed.

6. õppeaastale.

SISU:

1. vihik: **MÄLESTUSI VABADUSSÕJAST.** (Nr. 20.)
Kolonel **Karl Parts:** Lahingud Voldis.
J. Pert: Kui seisime Riia värvavais.
2. vihik: **ELUST MINEVIKUS I.** (Nr. 21.)
E. Peterson: Ühe härja elulugu.
3. vihik: **TUNNETE VALLAST.** (Nr. 14.)
O. Luts: Sootuluke.
Fr. R. Fachlmann: Koit ja Hämarik.
***A. Haava:** All orus hõiskab öitselind.
***M. Under:** Videvik.
4. vihik: **ELUST MINEVIKUS II.** (Nr. 22.)
Juhan Liiv: Käkimäe kägu.
***Gustav Suits:** Käkimäe kägu.
5. vihik: **EESTI KODU.** (Nr. 23.)
***M. Veske:** Kodutalu teretus.
Redik Soar: Vanaema kodu.
J. Lattik: Kodu.
***Fr. Kuhlbars:** Kodu.
6. vihik: **MÄLESTUSI 1905. AASTAST.** (Nr. 24.)
A. Rebassov: Mälestusi koolist 1905. aastal.
A. Jürman: Jõulud 1905.
A. Laipman: Bernhard Laipmani kurbloolus.
7. vihik: **ELU LÕPPJAMAS.** (Nr. 25.)
R. Roht: Viimne kevad.
***A. Adson:** Vanaesä.
8. vihik: **TUNNETE JA AADETE VALLAST.** (Nr. 26.)
A. H. Tammsaare: Tähtis päev.
J. Parijõgi: Uued saapad.
A. H. Tammsaare: Kuningas ja ööbik.
K. Ast-Rumor: Tuul.
9. vihik: **MÄLESTUSI VANAEGSEST KOOLIST.** (Nr. 27.)
A. Kitzberg: Niitsaadu koolimaja ja kool.
J. Vahtra: Köstrimäel.
O. Luts: Põrandapesemine.
***A. Adson:** Poisikene.
10. vihik: **JUTTE LINDUDEST.** (Nr. 28.)
A. Mälk: Hilinenud vabadus.
***L. Koidula:** Puurilinnuke.
11. vihik: **VESTEID.** (Nr. 29.)
E. Vilde: Uued orjad.
P. Vallak: Maanaine.
12. vihik: **VÕORASTE VÕIM EESTLASTE MAAL.** (Nr. 30.)
M. Metsanurk: Rist.
Aino Kallas: Bernhard Riives.
***J. Schütz:** Pööriõöl.
13. vihik: **ELU VILETSUS-TEST.** (Nr. 31.)
J. Mändmets: Needus.
J. Lintrop: Kerjus.
14. vihik: **BALLAADE JA LÜÜRİKAT.** (Nr. 32.)
***J. Bergmann:** Ustav Ülo.
***J. Tamm:** Ärkvel.
***J. Tamm:** Orjakivi.
***K. E. Sööt:** Kukeristi peremees.

- ***K. E. Sööt:** Soend.
- ***M. Under:** Merilehmad.
- ***G. Suits:** Jüriöö unistus.
- ***E. Enno:** Vaenelaps jaaniööl.
- ***E. Enno:** Kolm eite.
- ***H. Visnapuu:** Kerjuslaps.
- ***E. Hiir:** Karjane.

15.—16. vihk: „**MULGI MÖISTUS**“ (Nr. 33—34.)

- A. Kitzberg:** Püve-Peetri riukad.
- P. Vallak:** Kindad.

17. vihk: **ELULUGUSID I.** (Nr. 35.)

- E. Raudsepp:** L. Koidula.
- ***Jakob Liiv:** Lydia Koidula.
- L. Tohver:** Fr. R. Kreutzwald.
- ***Jakob Liiv:** Fr. R. Kreutzwaldi 100-aastaseks sünnipäevaks.

18. vihk: **ELULUGUSID II.** (Nr. 37.)

- E. Raudsepp:** C. R. Jakobson.
- A. Kitzberg:** C. R. Jakobsoni matus.
- A. Jürenstein:** C. R. Jakobsoni hauakivi.
- J. Roos:** V. Reiman.

19. vihk: **ELULUGUSID III.** (Nr. 39.)

- M. Aleksa:** E. Vilde.
- H. Prants:** Mälestusi E. Vildest.

20. vihk: **MÄLESTUSI VASTAST AJAST.** (Nr. 40.)

- M. Martna:** Suure kivi all.
- A. Kitzberg:** Manasseini revideerimine.
- J. Parik:** Karjapäev.
- A. Jürenstein:** Elupulbrivabrikant ja haganamölder.

21. vihk: **ELULUGUSID IV.** (Nr. 41.)

- K. Kirss:** Julius Kuperjanov.
- Ed. Grosschmidt:** Julius Kuperjanov lahingus.

22. vihk: **EESTI TALUS.** (Nr. 45.)

- P. Vallak:** Ristialune elu.
- E. Krusten:** Talupoeg.

23. vihk: **SAATUSLIKEST ELURASKUSIST.** (Nr. 49.)

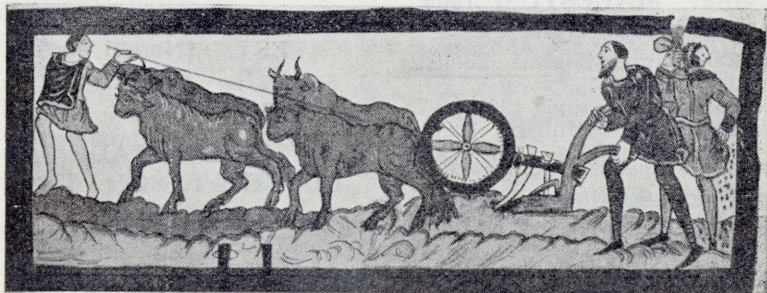
- J. Aho:** Laane kättemaks.
- J. Aho:** Maa vaim.

24. vihk: **RANDLASTE ELUST.** (Nr. 50.)

- A. Mälk:** Mere annid.

25. vihk: **JÕULUD.** (Nr. 51.)

- J. Parijõgi:** Jõulu jutuajamised Injuga.
- A. Kitzberg:** Sauna-Kärdi jõulud.
- A. Kitzberg:** Jõulud metsas.

MATEMAATIKAVIHUD

Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud.

I õppeaastale 10 vihku, à 32 lk., hind à 10 senti.

(Esimene ja osalt teine vihik on antud Haridusministeeriumi poolt maksuma pandud normaalkäekirjas, et õpilase silm ja käsi harjuks kohe alguses kirjutama numbreid õieti.)

II õppeaasta 10 vihku, à 10 senti

III „ 11 „ à 10 „

IV „ 11 „ à 10 „

V „ 11 „ à 10 „

VI „ 12 „ à 10 „

Matemaatikavihkude võti I—VI õ.-aastani tasuta.

Matemaatika kontrolltööde vihud I—VI õ.-aastani, à 32 lk., hind à 10 senti.

„Matemaatikavihud“ toovad uusi kergendusi õppetöösse nii õpilasile kui õpetajale. Neis on silmas peetud, et matemaatika-õpetuses tõuseks esikohale õpilase matemaatilise võime väljaarendamine süsteemikindlal alusel. Iga tegelik õpetaja on märganud, et mitmesugused väliselt aega võtvad asjaolud ei lase õpilasel innukalt ning lakkamatult tööd läbi viia. Näit. ülesannete ärakirjutamine õpperaamatust vihku on ebaproduktiivne asjatu ajakulu, millest vabanemisega võib tunduvalt tõsta õpilaste matemaatilist oskust ja mõtlemist.

„Matemaatikavihus“ on see küsimus lahendatud. Õppekavas ettenähtud materjal on terves ulatuses praegusaja kooliuuenduslike tööviiside ja didaktilis-metoodiliste küsimuste kohaselt käsitletud. „Matemaatikavihk“ suudab iseseisvalt täita õpperaamatu ja endise klassivihua aset. Vihku on trükitud arvu-

tusmaterjal ja tööjuhatused, vabaks on jäetud ruum ülesannete lahendamiseks ja tööjuhatusete täitmiseks.

Et vihus on vabu lehekülgi õpilase iseseisvaks harjutamiseks, klassis esile kerkinud ja täiendavate küsimuste lahendamiseks, siis „Matemaatikavihk“, vaatamata peenusteni väljatöötatud ilmele, on küllaltki painduv ja oludega kohastatav. „Matemaatika kontrolltöövihud“ võimaldavad õpetajail kontrollida õpilaste teadmisi teatavate läbitöötatud küsimuste kohta ning asendavad nn. „puhtaid vihke“.

Asjatu oleks „Matemaatika-vihkude“ tarvitamisel kartus, et õpilased ei suuda töös saavutada nn. matemaatilise ilukirja väljaarengemist. Ülesannete lahendamine pakub selleks küllalt võimalusi. Otse vastupidi, töövihk oma plaani, süsteemi ja raamatuliku „autoriteediga“ arendab õpilasi puhtuse ja korra suunas.

„Matemaatikavihk“ on aine täpsa läbitöötamise tõttu heaks tööjuhatajaks õpilaste individuaalse tööviisi rakendamisel. Õpetaja kaasabi on siinjuures kahtlemata vähem tarvis kui ülesannetekoguga töötades, seepärast liitklassides on „Matemaatikavihk“ igapidi eelistatavam: ta annab võimalusi õpilaste mitmekesemale ning produktiivsemale tööle rakendamiseks.

Õpetaja isiklikku töökoormat kergendab siin vihu lehekülje ühtlane pilt ning asjaolu, et „Matemaatikavihkudele“ on koostatud võti, mis annab kerge ja kiire võimaluse õpilaste iseseisva töö kontrollimiseks: Samuti langeb ära siin ülesannete teksti kontrollimine, millesse ära kirjutades õpilased teevad sageli nii õigekeelsuslikke kui arvulisi vigu. Lühidalt: ülesannete koguga töötades tuleb õpetajal kontrollida iga õpilase töö individuaalselt ja täielikult, „Matemaatikavihus“ aga ainult arvutustulemus ja seegi võtme kaasabil.

„Matemaatikavihu“ hind, à 10 senti, on minimaalne. Õpperaamat ja kirjutusmaterjal (vihud) kokku õppeaastas moodustavad üle kahe korra suurema kulu lastevanemaile. Pealegi vihkude puhul tuleb see väike summa välja anda 10-sendistes osades aasta jooksul, mitte sügisel korraga, kus lastevanematel on niikuinii suured kulud õpilaste varustamisega. „Matemaatikavihku“ tarvitades saab sügisel kohe alata

intensiivse õppetööga, sest 10 senti vihu ostmiseks leidub ka neil õpilasil, kellel ülesannete kogu muretsemiseks pole kohe käepärast vajalikku summat.

Kirjastus, avaldades „Matemaatikavihud“, on lähtunud põhimõttest: „Töö kiidab tegijat“. „Matemaatikavihud“ on koostanud kolleegium, kuhu kuuluvad tööarmastajad ja oma õppetöös silmapaistvad tegelikud algkooli vastavate klasside matemaatikaõpetajad. Töö tunnustajaiks jäägu nende lugupeetud ametivennad, lastevanemad ja õpilased.

„Matemaatikavihud“ on käsikirjas läbi vaadatud Haridusministeeriumi poolt ja tunnustatud koolidele lubatuks. Enne trükkimist on ministeeriumi arvustaja poolt tehtud märkused ja parandused kõik arvesse võetud ning kõrvaldatud.

„Matemaatikavihud“ ja kontrolltöövihud on saadaval kõigis raamatukauplustes üle riigi. **Võtmeid saab aga ainult K./Ü. „Looduselt“ koolipitsatiga varustatud tellimise vastu.**

„Matemaatikavihkude“ kooli sisseviimist ei takista ka Haridusministeeriumi kitsendavad eeskirjad õpperaamatute vahetamise kohta, sest siin pole tegemist uue õpperaamatu sissetoomisega. „Matemaatikavihule“ tuleb vaadata kui harilikule vihule, mida õpilane ostab igal aastal.

LOODUSLOO LUGEMIKKE

K. Kirss — A. Lilberg —
J. Port — Ed. Tasa.

Looduse suikumine tali- uinakusse.

80 lk., 25 pilti. Hind 1 kr. 20 snt.

Talvine loodus.

80 lk., 39 pilti. Hind 1 kr. 20 snt.
Loodusloolisi saateaineid alg- ja
keskkoolidele. I ja II vihk.

*Haridusministeeriumi poolt
koolidele tarvitamiseks lubatud.*

Oma kujunemiskäigul eesti kool hakkab ikka enam ja enam hindama, kasustama ja rakendama noores peituvat tegevustungi. Mainitud nähtus on erilise aktuaalsuse omandanud kooli ümberorganiseerimisest olenevalt just viimaseil aastail. See asetab töö korraldamisel koolile ja õpetajale uusi nõudeid. Töö avardub, nõuab abiallikaid, materjale.

Ülalmärgitud kaks uudisteost kõrvaldavad alg- ja keskkoolis loodusloolise saatematerjali puuduse. Äsjailmunud raamatud võimaldavad õpilastele aine elustamist, kuid ka iseseisvat tööd. Lugesimispalade ainevalikus on autorid eelistanud vestelist käsitlust, mis algkoolinoortele kergemini vastuvõetav. Raamatutesse on koondatud rohkesti nii kodu- kui ka välismaa kirjanikkude parimaid looduskäsitlevaid kirjutisi. Nii on antud küllalt haarav ja ülevaatlik pilt meie kodumaa

sügisese ja talvisest loodusest, mida aitavad tublisti täiendada rohked illustratsioonid.

„Vaba Sõna“.

Meeldivam neist kahest vihust on allakirjutanule teine, „Talvine loodus“. See nagu haarab rohkem, eriti toredad pildid, milledest on suur osa kodumaa loodusest. Ja neist peegeldub kodumaa talvise looduse ilu, mitmekesisus, võlvus. Ka kirjeldisedki on selles osas nagu südamlikumad, oma-maisemad. Lugege kas või näit. E. Tasa „Sügisesele jääl“, — see on kodumaa lugu, ning põramehed, partsud, ämud annavad sellele juurde lokaalse maigu ega tahagi seda pilti mujal näha, kui Pangodi järve Pikksaare läheduses.

G. Vilberg „Loodusevaatleja“.

K. Kirss — A. Lilberg —
J. Port — E. Tasa.

Kevadine looduse ärkamine.

Loodusloolisi saateaineid alg- ja keskkoolidele. III vihk.

120 lk. 66 pilti. Hind 1 kr. 75 snt.

*Haridusministeeriumi poolt
koolidele tarvitamiseks lubatud.*

47 lühemas ja pikemas kirjutises vaadeldakse siin kõiki nähtusi, mida kaunis kevad loodusse, loomade ja inimeste tegevusse toob. Kirjutisi kaunistavad rohked pildid, mis enamikus esma-

kordselt ilmuvad meie koolikirjanduses. Samuti sisaldab raamat rohkesti esmakordselt ilmuvaid ja just selle jaoks loodud kirjutisi. Meie kevade käsitlemine selle raamatu abil koolis looduslootundidel muutub kahtlematult palju elavamaks, sisukamaks, huvitavamaks ja õpilasi köitvamaks. Loodusloo õpetajad peaksid „Kevadisele looduse ärkamisele“ pühendama erilist tähelepanu, sest see vähendab tublisti nende vaeva ja hõlbustab õppegevust.

**K. Kirss — A. Lilberg —
J. Port — Ed. Tasa.**

Suvine loodus.

Loodusloolisi saateaineid alg- ja keskkoolidele. IV vihk.

144 lk., 80 pilti. Hind 2 kr. 10 snt.

*Haridusministeeriumi poolt
koolidele tarvitamiseks lubatud.*

Järjest kaunimaks muutub ülalmainitud autorite raamatute sari. Iga järgmine vihk on seni ületanud eelmise oma palade valiku ja maitsekate ning heade illustatsioonidega. Käesolev vihk annab meie kodumaa suve loodusest rohkete algupäraste ning esmakordselt ilmuva kujutiste ja piltide varal ilusa ülevaate. See on ideaalseim kooliraamat, mis meil loodusloo alal üldse algkoolile kirjutatud, elamusrohke ja meeleolurikas, mis esimeselt leheküljelt kisub kaasa ja lugeja nii märkamatult viib lähedale loodusele, õieti otse looduse keskele, sellega vahetusse kokkupuutesse. Kuigi raamat on määratud algkooli noorusele, pakub see igale täiskasvanulegi meelündendava elamuse. Seepärast peaks „Suvine loodus“ ka avalikkudes raamatukogudes leiduma, mitte ükski algkoolis.

K. Kirss, J. Port, Ed. Tasa.

Loomade ja taimede elu.

Loodusloolisi saateaineid alg- ja keskkoolidele. V vihk.

120 lk., 85 pilti. Hind 2 krooni.

*Haridusministeeriumi poolt
koolidele tarvitamiseks lubatud.*

Käesolevas raamatus autorid annavad 60 eri kirjutises elustatud käsitluse peaaegu kõigist meie kodumaa tähtsamatest loomadest ja taimedest, nende eluviisidest ning iseärasustest. Aine on esitatud novellistlikult kerges ja huvitavas stiilis. Autorid on kirjutanud eri küsimuste kohta rea uusi algupäraseid palu, mis siin ilmuvad esmakordselt. Samuti leidub raamatus rohkesti ka esitruki ilmuvaid huvitavaid ning häid pilte, mis aitavad viia ainet õpilastele lähedale ning teha selgeks raskemadki küsimused. Eluühiskondade käsitlemisel on see raamat parimaks vahendiks.

K. Kirss, J. Port, Ed. Tasa.

Looduslikud jõud ja varad.

Loodusloolisi saateaineid algkooli vanematele klassidele ja keskkoolidele. VI vihk.

144 lk., 115 pilti. Hind 2 krooni.

*Haridusministeeriumi poolt
koolidele tarvitamiseks lubatud.*

Teadus ja tehnika arenevad pidevalt. Esimene rakendab ikka järjest rohkem looduslikke jõude enda teenistusse ja õpib tulusalt tarvitama varasid, mis peituvad looduses väga mitmesuguses olekus ning kujul. 63 kirjutises autorid annavad kaasakiskuva käsitluse tähtsamatest looduslikkudest jõududest ja varadest ning näitavad, kuidas inime neid on õppinud aegade jooksul kasutama. Siin antakse huvitav, õpilastele suupärastatud pilt kogu tea-

duse ja tehnika arenemiskäigust ürgajast tänapäevani. Samuti kui eelmisteski vihkudes on ka siin terve rida esmakordselt ilmutavaid kirjutisi, fotosid ja jooniseid, mis teevad raamatu koolitöös asendamatuks.

„Nõnda tuleks kirjutada iga kooliraamat. Vähemalt algkoolidele. Ei ainust igavat teaduslikku ega keerukat lauset, ei ühtki kuiva kirjeldist. Ainestik on valitud laialdane, ümbritsevast loodusest ja elust-olust. Kõik sünnib jutustavas toonis või kahekõnedes, keset meie kodumaa tuttavaid paiku ja maastikke, isegi tuntud tegelaste seas. Iga peatükk, olgu see puhtloodusteaduslik, olgu see meeoleoluline või jutustav sündmuse kirjeldis, on antud tugeva, lapsekohase tendentsiga armastusest looduse vastu ning on suunatud teritama noore inimese loodusetajuvat meelt.“

„Vaba Maa“.

Loodusloo õpetamisel algkoolides puudusid meil vastavad raamatud, millest oleks võinud leida kerge vaevaga saateaineid ühe või teise küsimuse läbivõtmisel. Sellepärast jäigi looduslugu sagedasti liiga kuivaks ja ilmetuks. Ülaltoodud võrdlemisi õnnestunud raamatud on esimesi selle ebasoovitava nähtuse vältimiseks. On toodud hulk algupäraseid kirjutisi ja tõlkeid välismaisest koolikirjandusest, mis lubavad süvendada ja elustada tööd koduse looduse tundmaõppimisel. Kaasa aitab ka selleks lugemispalade vesteline käsitlus.

Ülaltoodud raamatute abil looduslugu algkoolides õpetades muutub koduümbrus selgemaks ja võib-olla ka ilusamaks. Üksikud palad õpetavad õpilasi vaatlema, tähele panema. Käsitlusviis on suuremal jaol kirjutistest selge ja kaasakiskuv.

G. Vilberg „Loodusevaatleja“.

MAATEADUS JA AJALUGU

T. Algma.

Maateaduse töövihk

ühes tööjuhatusetega.

IV õppeaastale 1. vihk 32 lk.,
16 joonisega. Hind 30 senti.

2. vihk 32 lk., 15 joonisega.
Hind 30 senti.

V õppeaastale 1. ja 2. vihk.
Hind à 30 senti.

*Haridusministeeriumi poolt kooli-
dele tarvitamiseks lubatud.*

T. Algma „Maateaduse töövihud“ on koostatud moodsa geograafia õpetamise printsiibi järgi ja rikkalikult varustatud piltkaartide ning diagrammidega, mis õpilastel tuleb katta värvidega ning varustada nimedega. Neid töövihke kasutades on õpilastel maateaduses vajalikkude teadmiste ja mõistete omandamine kerge ning lihtne.

D. Koppel — S. Sütt.

Maateaduse ülesannete kogu.

IV, V ja VI õppeaasta à 2 vihku.
Hind à 25 senti.

Maateaduse kui õppeaine näitlikuks tegemiseks tuleb leppida jooniste, diagrammide, piltide ja kaartidega, mida õpilased õpetaja juhatusel peavad valmistama.

Käesolevad vihud moodustavad samade autorite õpperaamatute lahutamatu osa. Kõik vihud on metoodiliselt hästi läbi töötatud

ja viimisteldud. Iga vihk sisaldab õpilasele küllaldaselt ülesandeid üheks poolaastaks. Kuuenda õppeaasta vihud sisaldavad veel üle saja iseseisva ülesande õpilastele mitmesuguste diagrammide ja selgitavate tabelite valmistamiseks. Kõik vihud on varustatud tööjuhustega, mis hõlbustavad nende käsitlemist.

S. Sütt — D. Koppel.

Avaras maailmas

Maateaduslikke kirjeldusi ja vesteid.

Aafrika. 48 lk. Hind 50 senti.
Ameerika. 64 lk. Hind 65 senti.
Austraalia. 48 lk. Hind 50 senti.

Need raamatud on omapärane liik koolikirjandust. Õpperaamatute kuivale, süstemaatilisele teadusele lisavad need leidlikult ja oskusega valitud jutustised uut elu, teevad õpitava aine silmanähtavalt lähedaseks, arusaadavaks ja huvitavaks. Geograafilised nimed sööbivad mällu hoopis uuest vaatenurgast, kohalikud tähtsamad tööstusharud, tulundusalad tuuakse lähedale vahetult, reisukirjaniku vestleva sule abil. Võib kujutella ennast elavana ja liikuvana kord troopikamaail, kord Ameerika suurlinnades, siis jälle Austraalia ürgmetsades või Lõunamere korallisaartel. Need vestid ei väsitä, kuid selle juures täidavad nad imehästi oma pedagoogilise ülesande.

J. Adamson.

Ajaloo lugemik.

- Nr. 1. **Egiptuse templeis ja hauakambreis** — L. Anvelt.
32 lk., 9 pilti. Hind 30 senti.
- Nr. 2. **Igapäevsest tööst Vanas Egiptuses** — L. Anvelt.
24 lk., 14 pilti. Hind 25 senti.
- Nr. 3. **Olympia pidustused Vanas Kreekas** — J. Adamson.
20 lk., 13 pilti. Hind 25 senti.
- Nr. 4. **Kreeklaste sangarlik võitlus pärslastega** — J. Adamson.
18 lk., 5 pilti. Hind 25 senti.
- Nr. 5. **Keskaegne külaelu Lääne-Euroopas** — L. Anvelt.
36 lk., 12 pilti. Hind 35 senti.
- Nr. 6. **Julius Caesar** — L. Freyberg.
48 lk., 11 pilti. Hind 45 senti.

Kõik vihud on Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud.

Ajalooõpetus oma formaalsete ja materiaalsete sihtide taotlemisel vajab peale õpperaamatu ka abiväljaandeid, milliseist tähtsamaks osutub ajaloo lugemik. Õpetajaskond on juba aastate kestel tähelepanu juhtinud nooremate õpilaste huvikohase ajaloolise lektüüri täielikule puudumisele. J. Adamsoni lugemik, mis sisaldab lugemismaterjali nii üldkui ka eesti ajaloo alalt ja on rikkalikult illustreeritud, kõrvaldab mainitud puuduse. Lugemik on määratud nii alg- kui ka keskkoolile. See ilmub 16- kuni 48-leheküljelistes vihkudes ja sisaldab novellitaoliselt kirjutatud palasid, populaarteaduslikke käsitlusi ja valimikke ajaloo kirjallikest allikaist. Lugemiku ülesandeks on pakkuda õpilasile lektüüri ja luua võimalusi neile iseseisvaks tööks nii kodus kui ka koolis. J. Adamsoni „Ajaloo lugemiku“ vihkudest on ilmumas

järgmised: Kreeka koolis, Kreeka filosoofid, Kreeka kunst, Aleksander Suur, Tiberius ja Gaius Gracchus, Roomlaste lõbustused, Rooma naine, Kristluse võit, Elu keskaja linnas, Elu keskaja lossis, Valimik allikkatkendeid Eesti ajaloost 1208—27, Valimik allikmaterjale Eesti ajaloost 1917—20, jne.

Ajaloo töövihk ühes tööjuhustega.

Algkooli IV õ.-a. I ja II vihk
à 20 senti.

Algkooli V õ.-a. I vihk 20 senti,
II vihk 35 senti.

Algkooli VI õ.-a. I ja II vihk
à 20 senti.

Kõik vihud on Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud.

Iga ajalooõpetaja, kes on töötanud koos kahe või enam õppeaastaga, teab, kui raske on tööd edukalt korraldada korraga kahele klassile. Kui õpetaja ühe klassiga töötab, on teine sageli pidanud pealt kuulama ja järges ootama, sest iseseisvaid jõukohaseid ülesandeid ajaloos on õpetajal olnud raske õpilastele leida. Nüüd lahendavad küsimuse soodsalt ülalmainitud vihud. Nendes on esitatud õpilastele jõukohased ülesanded vastavalt kursuse kavale. Ülesanded on nii valitud, et õpilased suudavad neid ka iseseisvalt täita ja lahendada. Iga küsimuse lahendamiseks on vihus jäetud tarvilik vaba ruum, nii et õpilasel pole vaja aega kulutada ülesannete ümberkirjutamisega. Vihud sisaldavad rohkesti kaarte, skeeme jne., mis kõik aitavad ainet põhjalikumalt omandada ja püsivamalt meelde jätta.

Ajaloo lugemik

- Nr. 1. Jalaloo lugemik 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani.
- Nr. 2. Jalaloo lugemik 1700-1800 aastani. 1700-1800 aastani. 1700-1800 aastani. 1700-1800 aastani. 1700-1800 aastani.
- Nr. 3. Jalaloo lugemik 1800-1900 aastani. 1800-1900 aastani. 1800-1900 aastani. 1800-1900 aastani. 1800-1900 aastani.
- Nr. 4. Jalaloo lugemik 1900-2000 aastani. 1900-2000 aastani. 1900-2000 aastani. 1900-2000 aastani. 1900-2000 aastani.
- Nr. 5. Jalaloo lugemik 2000-2100 aastani. 2000-2100 aastani. 2000-2100 aastani. 2000-2100 aastani. 2000-2100 aastani.

ajaloo lugemik 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani.

Ajaloo lugemik

Ajaloo lugemik 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani. 1200-1700 aastani.

Ajaloo lugemik 1700-1800 aastani. 1700-1800 aastani. 1700-1800 aastani. 1700-1800 aastani. 1700-1800 aastani.

Ajaloo lugemik 1800-1900 aastani. 1800-1900 aastani. 1800-1900 aastani. 1800-1900 aastani. 1800-1900 aastani.

Ajaloo lugemik 1900-2000 aastani. 1900-2000 aastani. 1900-2000 aastani. 1900-2000 aastani. 1900-2000 aastani.

Ajaloo lugemik 2000-2100 aastani. 2000-2100 aastani. 2000-2100 aastani. 2000-2100 aastani. 2000-2100 aastani.